

Олена Калініченко, Людмила Аристова

Мистецтво

Підручник інтегрованого курсу для 3 класу
закладів загальної середньої освіти

Київ
Видавничий дім «Освіта»
2020

6. Контрасти і відтінки в живописі та інструментальній музиці

Мешканці країни Образотворчого мистецтва восени влаштовують традиційне свято врожаю. Під час святкування можна відвідати виставку картин, на яких зображені яскраві осінні плоди.

Овочі, фрукти, ягоди не тільки красиві, а й дуже корисні, тому намагайся смакувати ними частіше!

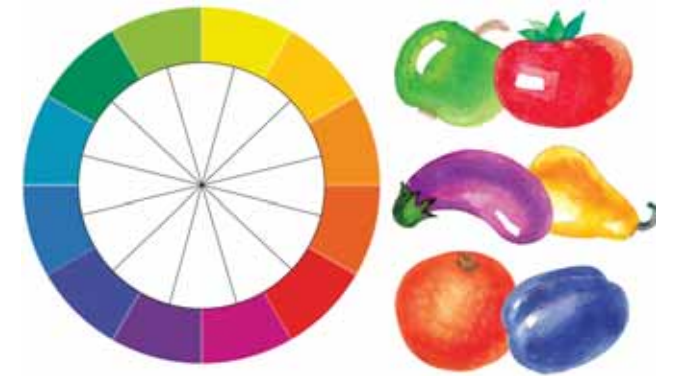
На картинах нерідко можна побачити **контрастні** кольори: червоний і зелений, оранжевий і синій, жовтий і фіолетовий. Вони посилюють яскравість і насиченість один одного.

● Знайди на картинах пари контрастних кольорів.

У колірному колі контрастні кольори розташовані один навпроти одного.

● Назви пари контрастних кольорів у колірному колі.

Намалюй композицію «Дарунки осені» (акварель). Зверни увагу: освітлений бік плодів світліший за їх основний колір, а затінений — темніший.

За можливості долучайся до вирощення овочів, фруктів, ягід. Дізнайся, які плоди, зелень можна вирощувати вдома на підвіконні, на балконі.

6. Контрасти в живописі та інструментальній музиці

Музика не завжди буває лише тихою або гучною. Іноді вона може звучати не дуже гучно або не дуже тихо. А як же виконавцю дізнатися, як композитор запропонував виконувати той чи інший твір? Для цього є спеціальні позначки. Якщо треба заграти або заспівати не дуже гучно, до позначки **f** (**форте**) додають **m** (**меццо**), що означає «не дуже». Це записується ось так: **mf**. Напевно, ти вже здогадався/здогадалася, як у музиці позначається «не дуже тихо»? Так, «не дуже» **m** (**меццо**) додаємо до **p** (**піано**): **mp**.

ДИНАМІКА	
f (форте) гучно	mf (меццо-форте) не дуже гучно
p (піано) тихо	mp (меццо-піано) не дуже тихо

М. Лисенко. Думка-Шумка (фрагменти).

- Яка за характером «Думка», а яка «Шумка»? Чи відчувається в цьому творі контраст? За допомогою чого? Що ти уявляєш, слухаючи цей твір? Поміркуй, чому композитор назвав свій твір «Думка-Шумка».

У «Думці» Микола Лисенко передає розповідь народного музиканта-кобзаря, який грає на бандурі і веде оповідь про героїв. А «Шумка» — це веселий народний танець.

- Поміркуй чи співзвучна картина Олега Шупляка «Кобзар» прослуханому музичному твору? Якій частині?

М/ф «Чарівний горох».

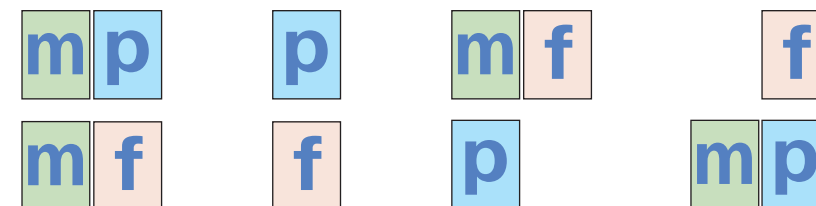
Виконай пісню «Веселка» з контрастами. Змінюй динаміку і темп.

Пограйте у гру «Контрасти».

Додайте до карток з динамічними відтінками картку **m**. Які зміни відбулися?

Створіть ланцюжки з карток і співайте на склад «ла». Слухайте, як по-різному звучить ваш голос.

Замість слів розклади картки з позначками:

гучно — тихо — не дуже гучно — не дуже тихо — гучно

не дуже тихо — гучно — не дуже гучно — тихо — тихо — не дуже тихо

7. Контрасти і відтінки в живописі та інструментальній музиці

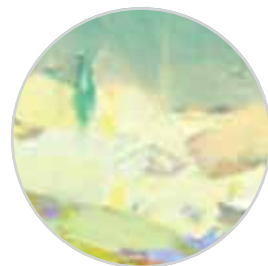

Ти вже знаєш, що кольори бувають різних відтінків. Вони допомагають художникам передати світло і тінь, тобто виразити об'єм предметів, а також намалювати далечінь.

Щоб передати світлі відтінки кольорів, художник домішує білу або жовту фарбу до гуаші, акрилових й олійних фарб. А в акварелі — додає більше води.

Для затемнення кольору додають темну фарбу: синю, фіолетову, коричневу, чорну. Темні кольори виглядають більш насиченими, ніж світлі.

- Знайди на картинах світлі і темні відтінки кольорів. Роздивися, як за допомогою передачі світла і тіні на іграшках художник передав їх об'єм. Поміркуй і скажи, які фарби використав художник, щоб висвітлити сонячну галявину, листя дерев, а які — щоб зобразити темні стовбури дерев, затінену траву.

- Роздивися зображення освітлених сонцем і затінених хмар на морських краєвидах. Зверни увагу на світлі і темні відтінки синього кольору, утворені за допомогою додавання різної кількості білої або чорної фарб.

- Намалюй хмари в сонячну або дощову погоду. Орієнтовні теми: «Хмарки-пір'їнки», «Насувається буря», «Хмари зустрілися» (гуаш). Застосуй розбіл та затемнення кольорів.

- Поміркуй, чи можна порівняти світлі і темні відтінки кольорів в образотворчому мистецтві з високими і низькими звуками в музиці. Обґрунтуй свою думку.

7. Контрасти і відтінки в живописі та інструментальній музиці

Ти пам'ятаєш, що композитор пише музику, а виконавець її втілює? Виконавець, який займається грою на різних музичних інструментах — фортепіано, скрипці, баяні, саксафоні тощо — називається **музикант**. Музику можуть виконувати як один, так і декілька музикантів.

Соло — один виконавець
Дует — два виконавці
Тріо — три виконавці
Квартет — чотири виконавці
Квінтет — п'ять виконавців

1. Кореневська. Дощик.
 О. Білаченко Осінній ескіз.

● На якому інструменті виконують п'єси? Скільки музикантів виконують п'єсу «Дощик»? Як композитор передав музикою дощик?

А. Дубина. Гуцульська фантазія.

Ансамбль — спільне виконання музикантів.

● Як назвати виконавців, що виконують «Гуцульську фантазію»? На яких інструментах вони грають?

ПІСЕНЬКА З ДОЩЕМ

Музика А. Мігай

Слова Н. Кулик

До-щик леть-ся ці-лий ра-нок — кап-кап-кап! Не ви-хо-ди-мо на га-нок — кап-кап-кап. Рап-том ба-чим під ку-щем — кап-кап-кап-кап-кап! Мок-не зай-чик під до-щем — кап-кап-кап-кап-кап! Ой ти, зай-чи-ку сі-рень-кий, ой ти, зай-чи-ку ма-лень-кий! Го-ді мерз-ну-ти, дри-жа-ти, ти хо-ди мер-шій до ха-ти, ми да-мо то-бі морк-ви-ну, ще й ве-ли-ку ка-пус-ти-ну, по-не-сеш їх у лі-сок го-ду-ва-ти ді-то-чок, бо ма-лень-кі зай-че-ня-та вже дав-но че-ка-ють та-та.

2. Дощик лється цілий ранок.
 Кап, кап, кап.
 Мокра стежка, мокрий ганок.
 Кап, кап, кап.

Але зайчик поспішає.
 Кап-кап, кап-кап-кап.
 Для зайчат гостинці має.
 Кап-кап-кап-кап-кап.

Приспів.

М/ф «Капітошка».

У вільний час ознайомся з байкою Леоніда Глібова «Музики». Як називається ансамбль музикантів із байки? Чи змогли вони виконувати музику?

20. Секрети жанрів і форм

Мандруючи чарівними мистецькими стежинками, перепочинемо у країні Живопису. Розкладемо смачний десерт: тістечка, цукерки, фрукти. Яка красива вийшла композиція! Так і хочеться намалювати натюрморт!

- Роздивися, як цікаво художники розташували фрукти і посуд на столі. Зверни увагу, що предмети, які розташовані на столі ближче до нас, загороджують віддалені предмети.

Зверни увагу: предмети, які розташовані ближче до нас, на картині зображені нижче. І навпаки — віддалені предмети намальовані вище.

- Визнач, кулька якого кольору найближче до глядача, а яка — найдалі.

Намалюй натюрморт з улюблених фруктів (гуаш).

Влаштуйте виставку малюнків «Смачний десерт» та розмістіть її у шкільній їдальні.

28. Зустрічаємо літо

Цьогорічна подорож країною Музики завершується! Наближаються канікули, час відпочинку та розваг! Пригадай, музичні твори, які ти слухав/слухала протягом року. В усіх творах мелодія розвивалася: то підсилювалася, то спадала. Мить найвищого підсилення в музиці називається **кульмінацією**. Мелодійна хвиля починається тихо (**p**), поступово піднімаючись, вона стає гучнішою, а досягаючи вершини (кульмінації) (**f**), поступово спадає і знову затихає (**p**).

М/ф «Софія Прекрасна» (фрагменти «Гучно грай»; «Ждуть розваги нас»).

- Який настрій та характер музики? Чи змінюється характер музики протягом звучання творів?
- Визнач кульмінацію музичних фрагментів.
- Яка група музичних інструментів брала участь у імпровізованому оркестрі «Гучно грай»? Які музичні розваги чекають на Софію та її подруг? А які б музичні розваги запропонував/ запропонувала ти?

Пограйте у гру «Веселий оркестр». Виберіть групу музикантів, групу співаків, диригента. Вигадайте музичний супровід до пісні «Школа — весела сім'я».

Виконай пісню «Школа – весела сім'я» в характері. Вибери темп виконання.

ПОВІЛЬНИЙ

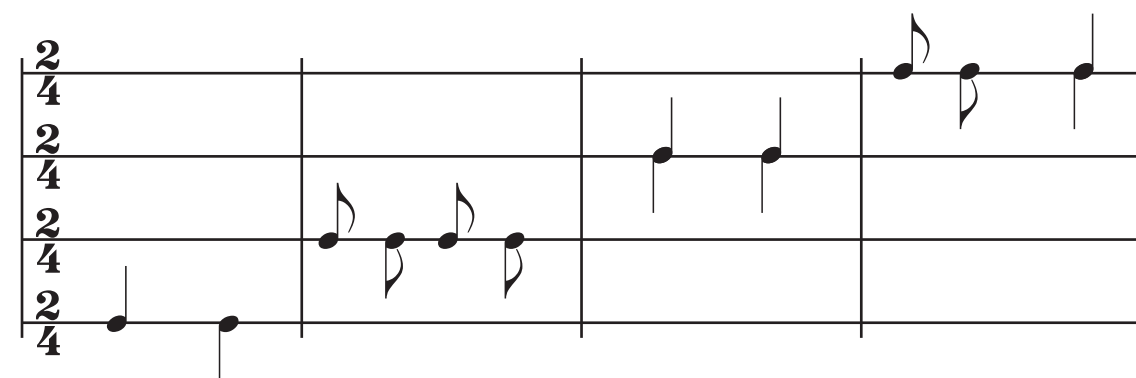
ШВИДКИЙ

ПОМІРНИЙ

ДУЖЕ ШВИДКИЙ

Пограй у гру «Музичні жести». Озвуч ритмічний запис.

Штиль уверх виконує права рука або нога. Штиль униз — ліва рука або нога. Штиль уверх і униз водночас виконують обидві руки або ноги.